

Sygn. akt VIII U 1459/19

UZASADNIENIE WYROKU

W CAŁOŚCI

Decyzją z 20.10.2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. przyznał J. J. emeryturę od 1.10.2017 r. / decyzja k. 9 akt ZUS/.

Decyzją z 1.03.2019 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. dokonał waloryzacji emerytury J. J. od 1.03.2019 r. na kwotę 863,16 zł wyjaśniając, że wysokość zwaloryzowanej emerytury ustalono przez pomnożenie kwoty świadczenia przysługującego w dniu 28.02.2019 r. tj. 839,16 zł przez wskaźnik waloryzacji 102,86% /decyzja k. 12 akt ZUS/.

J. J. złożyła w dniu 26.04.2019 r. odwołanie od obu w/w decyzji, wyjaśniając, że decyzję z 1.03.2019 r. otrzymała w dniu 27.03.2019 r., a decyzje z 20.10.2017 r. w dniu 26.10.2017 r. Ubezpieczona wniosła o wyliczenie jej emerytury od dnia wydania pierwszej decyzji od 1.10.2017 r. z uwzględnieniem do jej stażu emerytalnego okresów wykonywania przez nią rękodzieła w okresach 1.01.1989 r. - 9.05.1990 r., 1.12.1990 r. - 31.01.1992 r., 4.08.1993 r. - 7.01.1996 r., 12.07.1997 r. - 31.12.2010 r. w ilości 18 lat i 5 miesięcy, jako okres nieskładkowy argumentując, że składki na ubezpieczenie społeczne w tych okresach nie były odprowadzane ponieważ nie było takiego obowiązku /odwołanie k. 3/.

W odpowiedzi na odwołanie ZUS wniósł o oddalenie odwołania od decyzji z 1.03.2019 r. i odrzucenie odwołania od decyzji z 20.10.2017 r. Zakład wyjaśnił, że odwołanie od decyzji z 20.10.2017 r. zostało przez ubezpieczoną wniesione po terminie z art. 477 k.p.c., a nadto jest kolejne odwołanie ubezpieczonej od w/w decyzji, akcentując, że wcześniejsze z 5.04.2018 r. zostało przez Sąd Okręgowy w Łodzi wyrokiem z 3.10.2018 r. w pkt 1 odrzucone, a w pkt 2 zostało oddalone odwołanie ubezpieczonej od decyzji z 1.03.2018 r. w sprawie VIII U 1016/18. Zakład wyjaśnił też, że podanych w odwołaniu okresów nie uwzględnił do wyliczenia kapitału początkowego dla wnioskodawczyni ponieważ skarżąca w tych okresach nie figuruje w ewidencji jako płatnik ZUS /odpowiedź na odwołanie k. 5/

W dn. 21.05.2019 r. wnioskodawczyni złożyła kolejne odwołania od decyzji z 20.10.2017 r. i od decyzji z 1.03.2019 r. podnosząc tożsame zarzuty /odwołanie k. 3 akt VIII U 2430/19, K. 3 akt VIIIU 2341/19/

W odpowiedzi na te odwołania ZUS podtrzymał dotychczasowe stanowisko i wniósł o ich rozpoznanie ze sprawą VIII U 1459/19 /odpowiedzi na odwołania k. 5 akt VIII U 2430/19, k. 4 akt VIII U 2431/19/

Postanowieniem z 4.07.2019 r. połączono sprawę z odwołania od decyzji z 20.10.2017 r. o sygn. VIII U 1460/19 ze sprawą z odwołania od decyzji z 1.03.2019 r. o sygn. VIII U 1459/19 celem łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia za sygn. VIII U 1459/19 /k. 7 akt VIII U 1460/19/.

Postanowieniami z 12.09.2019 r. połączono sprawy VIIIU 2430/19 i VIII U 2431/19 ze sprawą VIIIU 1459/19 celem łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia za sygn. VIII U 1459/19 /K. 7 akt VIIIU 2430/19, k. 6 akt VIIIU 2431/19/

Na rozprawie w dn. 19.11.2019 r. pełnomocnik ZUS wniósł o oddalenie odwołania i oświadczył, że w lipcu 2019 r. Zakład dokonał ponownego przeliczenia emerytury i wydał decyzje /k. 17-18/.

W piśmie procesowym z 19.11.2019 r. wnioskodawczyni wyjaśniła, że w spornych okresach nie wykonywała rękodzieła w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, której nigdy nie prowadziła, podtrzymując wniosek o zaliczenie tych okresów do okresów nieskładkowych /k. 21/.

W piśmie procesowym z 30.04.2020 r. ZUS podtrzymał dotychczasowe stanowisko w sprawie co do braku podstaw do zaliczenia wnioskodawczyni spornych okresów wykonywania rękodzieła jako okresów nieskładkowych /k. 38/.

W piśmie procesowym z 12.03.2020 r. wnioskodawczyni odwołała się od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. z 25.07.2019 r. o przeliczeniu jej emerytury, a nadto wniosła o wypłacenie wyrównania jej emerytury od 1.10.2017 r. do 30.04.2019 r. /k. 29/.

Na rozprawie w dn.18.06.2020 r. pełnomocnik ZUS podtrzymał dotychczasowe stanowisko w sprawie.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Decyzją z 20.10.2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. po rozpoznaniu wniosku z 12.09.2017 r. przyznał J. J. prawo do emerytury od 1.10.2017 r. /decyzja k. 9 akt ZUS/

Wnioskodawczyni otrzymała w/w decyzję wraz z pouczeniem o terminie i sposobie jej zaskarżenia w dniu 26.10.2017 r. /okoliczność niesporna, a nadto przyznana przez wnioskodawczynię k. 3/

Decyzją z 1.03.2019 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. dokonał waloryzacji emerytury J. J. od 1.03.2019 r. na kwotę 863,16 zł wyjaśniając, że wysokość zwaloryzowanej emerytury ustalono przez pomnożenie kwoty świadczenia przysługującego w dniu 28.02.2019 r. tj. 839,16 zł przez wskaźnik waloryzacji 102,86% /decyzja k. 12 akt ZUS/.

Wnioskodawczyni w spornych okresach wykonywania rękodziela tj. 1.01.1989 r. -9.05.1990 r., 1.12.1990 r. - 31.01.1992 r., 4.08.1993 r. - 7.01.1996 r., 12.07.1997 r. - 31.12.2010 r. nie prowadziła działalności gospodarczej, nie odprowadzała składek na ubezpieczenia społeczne z tego tytułu, ani nie figuruje w ewidencji jako płatnik składek. Nie prowadziła też działalności artystycznej w tym zakresie /niesporne/.

Wnioskodawczyni nie złożyła do ZUS, ani też nie dysponuje żadną dokumentacją potwierdzającą podleganie ubezpieczeniom społecznym z tytułu wykonywania w w/w okresach rękodziela /niesporne/.

W toku n/n postępowania sądowego w przedmiocie odwołania wnioskodawczyni od w/w decyzji z 20.10.2017 r. i z 1.03.2019 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. decyzją z 23.07.2019 r. ponownie przeliczył wartość kapitału początkowego, a decyzja z dnia 25.07.2019 r. po rozpoznaniu wniosku z 16.05.2019 r. przeliczył emeryturę wnioskodawczyni od 1.05.2019 r. z uwzględnieniem kwot wynagrodzenia za 1985 r. z tytułu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w K. – (...) wykazanego w karcie wynagrodzeń, przy czym za okresy od 9.10.1976 r. do 31.12.1976 r. oraz od 2.05.1980 r. do 31.01.1982 r. przyjęto wynagrodzenie minimalne. Wskaźnik kapitału początkowego wyniósł 49,82% i został obliczony z lat 1979-1988 /decyzja k. 12 akt ZUS/.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych dokumentów, których wartości nie kwestionowała żadna ze stron a i Sąd nie znalazł powodów by czynić to z urzędu.

Sąd uznał, że wnioskodawczyni nie udowodniła, że w spornych okresach prowadziła podlegającą ubezpieczeniom społecznym działalność polegającą na wykonywaniu rękodziela, albowiem skarżąca nie przedłożyła na tę okoliczność żadnych dokumentów, poprzestała wyłącznie na wskazaniu, że w tym czasie wykonywała rękodzieło, a jej twierdzenia pozostały aż do zakończenia postępowania całkowicie gołosłowne. W tym stanie rzeczy Sąd uznał, że wnioskodawczyni nie udowodniła swoich twierdzeń, gdyż nie ma żadnych wiarygodnych dowodów, że faktycznie wykonywała we wskazanych w odwołaniu okresach rękodzieło i że podlegała z tego tytułu ubezpieczeniom społecznym.

Stosownie do art. 6 k.c., ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. W postępowaniu sądowym ubezpieczony może korzystać z wszelkich środków dowodowych stwierdzających wysokość zarobków lub dochodów stanowiących podstawę wymiaru emerytury lub renty, w szczególności z dowodów dokumentów oraz z przesłuchania świadków (zob. wyrok SN z 25.07.1997 r., II UKN 186/97, OSNP 11/1998, poz. 342). Artykuł 6 k.c. określa reguły dowodzenia, tj. przedmiot dowodu oraz osobę, na której spoczywa ciężar udowodnienia faktów mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia, przy czym sąd nie ma obowiązku dążenia do wszechstronnego zbadania wszystkich okoliczności sprawy oraz nie jest zobowiązany do zarządzania dochodzenia

w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia twierdzeń stron i wykrycia środków dowodowych pozwalających na ich udowodnienie. Nie ma też obowiązku przeprowadzenia z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 232 k.p.c.). Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach (art. 3 k.p.c.), a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 k.p.c.) spoczywa na tej stronie, która z tych faktów wywodzi skutki prawne. /wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 13 lutego 2019 I AGa 144/18/. Twierdzenia skarżącej o podleganiu ubezpieczeniu społecznemu z tytułu wykonywania rękodziela wobec braku zaoferowania przez nią jakichkolwiek dokumentów, które potwierdzałyby te okoliczności, pozostały jednak gołosłowne i jako takie są nieudowodnione.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie od decyzji z dnia 20.10.2017 r. podlega odrzuceniu, odwołanie od decyzji z dnia 1.03.2019 r. podlega oddaleniu, odwołanie od decyzji z dnia 25.07.2019 podlega przekazaniu do rozpoznania organowi rentowemu celem nadania mu prawidłowego biegu, a wniosek o wypłacanie wyrównania emerytury od 1.10.2017 r. podlega przekazaniu organowi rentowemu do rozpoznania i wydania decyzji.

Co do odwołania od decyzji z 20.10.2017 r. to Sąd zważył, że zgodnie z art. 4779 § 1 k.p.c. odwołania od decyzji organów rentowych lub orzeczeń wojewódzkich zespołów do spraw orzekania o niepełnosprawności wnosi się na piśmie do organu lub zespołu, który wydał decyzję lub orzeczenie, lub do protokołu sporządzonego przez ten organ lub zespół, w terminie miesiąca od dnia doręczenia decyzji lub orzeczenia. Zgodnie z jego § 3 sąd odrzuci odwołanie wniesione po upływie terminu, chyba że przekroczenie terminu nie jest nadmierne i nastąpiło z przyczyn niezależnych od odwołującego się.

Z literalnej wykładni omawianego przepisu można wywieść, iż zaistnienie nadmierności w przekroczonym terminie oraz przekroczenie terminu z przyczyny zależnej od odwołującego się oznacza, że sąd obowiązany jest odrzucić odwołanie. Sąd nie odrzuci zatem odwołania od decyzji organu rentowego na podstawie tego przepisu tylko wówczas, gdy bezspornie stwierdzi, że przekroczenie ustawowego terminu nie jest nadmierne i że nastąpiło z przyczyn niezależnych od odwołującego się. W pozostałych wypadkach jest obowiązany odrzucić odwołanie.

W odrębnym postępowaniu w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych sąd także z urzędu w trakcie wstępnego badania sprawy, dokonuje nie tylko sprawdzenia zachowania przez stronę terminu do wniesienia odwołania, ale także - w przypadku stwierdzenia opóźnienia - ocenia jego rozmiar oraz przyczyny. Sąd ma dyskrecyjną możliwość potraktowania spóźnionego odwołania tak, jakby zostało wniesione w terminie. Może tego dokonać pod warunkiem uznania, że przekroczenie terminu nie jest nadmierne oraz że nastąpiło z przyczyn niezależnych od skarżącego (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 października 1999 r. II UKN 588/99, OSNP 2001 nr 4 poz. 134). Stosownie do oceny tych okoliczności odwołanie odrzuca albo nadaje mu bieg. Ocena, czy przekroczenie terminu było nadmierne, należy do uznania sądu. Przy czym, ocena ta powinna być odniesiona do końcowej daty miesięcznego terminu na wniesienie odwołania, a zatem opóźnienie powinno być liczone nie od daty otrzymania decyzji organu rentowego, lecz od końca terminu na wniesienie odwołania (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2014 r., II UK 340/13, Legalis nr 994566).

W n/n sprawie wnioskodawczyni sama przyznała już w odwołaniu od decyzji z 20.10.2017 r. wniesionym dopiero w dniu 23.04.2019 r., że przedmiotową decyzję otrzymała w dniu 26.10.2017 r. Zdaniem Sądu w realiach badanej sprawy wnioskodawczyni wniosła rzeczone odwołanie z nadmiernym przekroczeniem terminu miesięcznego. Podkreślenia wymaga, iż w postanowieniu z dnia 22 kwietnia 1997 r. (II UKN 61/97, OSNAPIUS 1998, Nr 3, poz. 104) Sąd Najwyższy stwierdził, że już kilkumiesięczne przekroczenie terminu uznać należy za nadmierne. Ponadto nie podała żadnych przyczyn tak dużego opóźnienia, które byłyby od niej niezależne.

Reasumując, Sąd podkreśla, że przepis art. 4779 § 3 k.p.c. określa wyczerpująco przesłanki odrzucenia odwołania od decyzji organu wniesionego z przekroczeniem terminu. Skoro zatem przekroczenie terminu we wniesieniu odwołania

nie nastąpiło z przyczyn niezależnych od ubezpieczonej, a przy tym przekroczenie tego terminu było nadmierne, odwołanie ubezpieczonej winno podlegać odrzuceniu.

Mając na uwadze powyższe Sąd na podstawie art. 4779 § 3 k.p.c. odrzucił odwołanie od decyzji z 20.10.2017 r., o czym orzekł, jak w punkcie 1 sentencji wyroku.

Co do odwołania od decyzji z 1.03.2019 r. Sąd zważył, że w świetle całokształtu materiału dowodowego jaki został w niniejszej sprawie zgromadzony wnioskodawczyni nie udowodniła, że wykonywała rękodzieło w spornych okresach wymienionych w odwołaniu i że podlegała z tego tytułu ubezpieczeniom społecznym. Nie przedłożyła na tę okoliczność żadnej dokumentacji. Jej twierdzenia pozostały w tym zakresie całkowicie gołosłowne, a zatem nieudowodnione.

Cały sporny okres mógłby zostać uwzględniony jako okres składkowy w oparciu o przepis art.6 ust.2 pkt 14 ustawy w 17.12.1998r. Zgodnie z tym przepisem okresami składkowymi są okresy pozarolniczej działalności gospodarczej na obszarze Państwa Polskiego objętej obowiązkiem ubezpieczenia społecznego (i okresy kontynuowania tego ubezpieczenia, za które opłacono składkę na to ubezpieczenie, lub w których występowało zwolnienie od opłacania składki), a także prowadzonej przed dniem objęcia obowiązkiem ubezpieczenia z tego tytułu, jeżeli prowadzenie działalności gospodarczej odpowiadało warunkom ubezpieczenia.

Osoby wykonujące działalność zarobkową w zakresie wytwórczości ludowej i artystycznej zostały objęte ubezpieczeniem społecznym dopiero z dniem 1.01.1985r. Zgodnie z §1 ust.1 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z 29.12.1984r. w sprawie ubezpieczenia społecznego niektórych osób wykonujących działalność zarobkową w zakresie wytwórczości ludowej i artystycznej (Dz. U. Nr 60, poz.308) obowiązkowe ubezpieczenie społeczne, określone w ustawie z 18.12.1976r. O ubezpieczeniu społecznym rzemieślników i niektórych innych osób prowadzących działalność zarobkową na własny rachunek oraz ich rodzin (tekst jedn. Dz. U. z 1983r., Nr 31, poz.147), zostało rozciągnięte na osoby wykonujące działalność zarobkową na własny rachunek w zakresie rękodzieła ludowego i artystycznego, jeżeli były członkami spółdzielni oraz sprzedawały swoje wyroby na rzecz tych spółdzielni. Przytoczony przepis stanowił jedynie o stosowaniu zasad dotyczących ubezpieczenia społecznego określonych w ustawie z 18.12.1976r. – po spełnieniu dodatkowych warunków w nim określonych – również w stosunku do osób wykonujących działalność zarobkową w zakresie wytwórczości ludowej i artystycznej. Podkreślić należy, że przed wejściem w życie rozporządzenia Rady Ministrów z 29.12.1984r. osoby takie nie były objęte ubezpieczeniem społecznym z tytułu wykonywanej działalności i bez tego rozporządzenia nadal nie podlegałyby ubezpieczeniu społecznemu. Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z 29.12.1984r. w sprawie ubezpieczenia społecznego niektórych osób wykonujących działalność zarobkową w zakresie wytwórczości ludowej i artystycznej objęło przepisami ustawy z 18.12.1976r. O ubezpieczeniu społecznym rzemieślników i niektórych innych osób prowadzących działalność zarobkową na własny rachunek oraz ich rodzin osoby wykonujące działalność zarobkową w zakresie rękodzieła ludowego i artystycznego. Rozciągnięcie zasad dotyczących obowiązkowego ubezpieczenia społecznego (o którym mowa w §1 ust.1 rozporządzenia) oznacza, że do tych osób stosuje się odpowiednio przepisy ustawy o ubezpieczeniu społecznym rzemieślników (v. §1 ust.2 rozporządzenia). Zgodnie z art. 22 tej ustawy obowiązek zgłoszenia do ubezpieczenia ciąży na osobie prowadzącej działalność (ust.1), a także na organizacji społeczno-zawodowej, której członkiem jest osoba podlegająca ubezpieczeniu (ust.3). Samo opłacanie składek na ubezpieczenie społeczne obciążało ubezpieczoną. Wyraźnie wynikało to z art.23 ust.1 ustawy z 18.12.1976r., który stanowił, że osoby prowadzące działalność obowiązane są opłacać składki za każdy miesiąc ubezpieczenia. Warunkiem zaliczenia okresów prowadzenia tej działalności od 1.01.1985r. było objęcie obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym. Nie uwzględnił ZUS okresu wykonywania przez wnioskodawczynię działalności w zakresie rękodzieła w spornych okresach, gdyż nie wykazała, że zgłosiła się do ubezpieczenia społecznego z tytułu wykonywanej wytwórczości. Wbrew więc stanowisku wnioskodawczyni sporne okresy nie mogły zostać uwzględnione gdyż – co było poza sporem – nie opłacała ona składek na ubezpieczenie społeczne z tytułu prowadzonej działalności rękodzielniczej. Wbrew wywodom skarżącej nie ma przy tym również żadnej możliwości by te okresy zaliczyć jej do stażu jako okresy nieskładkowe, albowiem zgodnie z art. 7 ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 53 ze zm.) okresy wykonywania rękodzieła nie zostały w tym przepisie wymienione, jako okresy nieskładkowe.

Mając na uwadze powyższe Sąd na podstawie art. 477 [14] par. 1 k.p.c. oddalił odwołanie od decyzji z 1.03.2019 r., o czym orzekł, jak w punkcie 2 sentencji wyroku.

Co się tyczy decyzji z 25.07.2019 r. to Sąd zważył, że wobec zgłoszonego w toku procesu żądania ubezpieczonej weryfikacji kolejnej decyzji organu rentowego tj. decyzji z 25.07.2019 r. wskazać należy, iż zgodnie z treścią art. 4779 § 1 i 2 k.p.c. odwołania od decyzji organów rentowych lub orzeczeń wojewódzkich zespołów do spraw orzekania o niepełnosprawności wnosi się na piśmie do organu lub zespołu, który wydał decyzję lub orzeczenie, lub do protokołu sporządzonego przez ten organ lub zespół, w terminie miesiąca od dnia doręczenia decyzji lub orzeczenia. Organ rentowy lub wojewódzki zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności przekazuje niezwłocznie odwołanie wraz z aktami sprawy do sądu. Organ ten lub zespół, jeżeli uzna odwołanie w całości za słuszne, może zmienić lub uchylić zaskarżoną decyzję lub orzeczenie. W tym przypadku odwołaniu nie nadaje się dalszego biegu. W przypadku złożenia odwołania na piśmie wprost do sądu, z pominięciem organu rentowego sąd przesyła odwołanie do właściwego organu rentowego - art. 4779 § 5 i 6 k.p.c. a contrario.

Z tych też względów odwołanie wniesione w toku procesu od ww. decyzji z 25.07.2019 r. należało przekazać Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. celem nadania prawidłowego biegu, o czym orzeczono w punkcie 3 sentencji.

Wreszcie z uwagi na to, że ubezpieczona w toku postępowania wniosła też o wypłacenie wyrównania świadczenia emerytalnego od 1.10.2017 r., Sąd Okręgowy na podstawie art. 47710 § 2 k.p.c. orzekł w punkcie 4 sentencji wyroku o przekazaniu tego wniosku organowi rentowemu celem rozpoznania jako nowego żądania dotychczas nierozpoznanego przez pozwanego i wydania decyzji.

A.P.